

Nr 122.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till dels förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt och dels förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 angående beviljning av fast egendom samt av inkomst; given Stockholms slott den 19 februari 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till:

a) förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt; och

b) förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 angående beviljning av fast egendom samt av inkomst.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kunglig nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Häri genom förordnas, att 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt skall erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

Såsom inkomst taxeras icke:

vad som förvärvats genom giftorätt, arv eller testamente eller i hemföljd, morgongåva eller fördel av oskiftat bo eller ock genom gåva; dock taxeras såsom inkomst periodiskt understöd, därför givaren enligt bestämmelserna här nedan i detta kapitel är berättigad till avdrag;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, som tillfallit säljaren annorledes än genom köp eller byte eller ock av honom förvärvats genom köp eller byte och varit i hans ägo, om det är fast egendom, tio år eller därutöver och eljest fem år och därutöver;

vad som erhållits såsom vinstutdelning å insatser i föreningar för ekonomisk verksamhet;

ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, så ock vad som eljest på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring tillfallit den försäkrade eller hans stärbhus;

kapital, som på grund av liv- eller kapitalförsäkring tillfallit den försäkrade eller hans stärbhus;

vad som av staten anvisats till bestridande av de med erhållna tjänster eller uppdrag förenade särskilda kostnader, såsom:

ortstillägg samt förmån av fri bostad med uppvärmning och belysning för tjänstinnehavare vid rikets beskickningar och konsulat;

reskostnadsersättning;
å stat uppförd häst- och båtlega;
officerares lönetillägg för tjänstehästar samt furageersättning;
anslag till skrivmaterialier, kontorshyra och andra expenser;
traktamente för förrättning å annat ställe än tjänstemans eller i
förrättningen deltagande persons vanliga boningsort;
arvode eller traktamente för kommendering utom station;
fältavlönning under krigstid;
samt arvode eller traktamente för deltagande i riksdag, statsre-
vision, kyrkomöte eller kommitté å annan ort än där arvodes- eller trak-
tamentstagaren varit bosatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1919.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 angående bevilning av fast egendom samt av inkomst.

Härigenom förordnas, att 8 § i förordningen den 28 oktober 1910 angående bevilning av fast egendom samt av inkomst skall erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

1 mom. Såsom inkomst enligt denna förordning skola, med undantag och efter avdrag, som här nedan i detta kapitel stadgas, taxeras skattskyldigs årsintäkter i penningar eller penningars värde av kapital och arbete.

Förmån av bostad ävensom vad skattskyldig för sin och sin familjs räkning direkt tillgodogjort sig från egen näring eller eljest av förnödenheter och varor, som han fört i handel eller tillverkat, skola följaktligen även räknas såsom inkomst.

Såsom inkomst taxeras icke:

vad som förvärvats genom giftorätt, arv eller testamente eller i hemföljd, morgongåva eller fördel av oskiftat bo eller genom gåva eller ock erhållits i form av sådant periodiskt understöd, som lämnats såsom bidrag till undervisning eller uppfostran eller eljest utgivits på grund av lagligen åliggande försörjningsplikt eller till understöd åt hemmarvande familjemedlemmar;

vinst å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, som tillfallit säljaren annorledes än genom köp eller byte eller ock av honom förvärvats genom köp eller byte och varit i hans ägo, om det är fast egendom, tio år eller därutöver och eljes fem år eller därutöver;

ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, så ock vad som eljest på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring tillfallit den försäkrade eller hans stärbhus;

kapital, som på grund av liv- eller kapitalförsäkring tillfallit den försäkrade eller hans stärbhus;

vad som av staten anvisats till bestridande av de med erhållna tjänster eller uppdrag förenade särskilda kostnader, såsom:

ortstillägg samt förmån av fri bostad med uppvärmning och belysning för tjänst innehavare vid rikets beskickningar och konsulat, resekostnadsersättning,

å stat uppförd häst- och båtlega,

officerares lönetillägg för tjänstehästar samt furageersättning,

anslag till skrivmaterialier, kontorshyra och andra expenser,

traktamente för förrättning å annat ställe än tjänstemans eller i förrättningen deltagande persons vanliga boningsort,

arvode eller traktamente för kommendering utom station,

fältavlöning under krigstid,

samt arvode eller traktamente för deltagande i riksdag, statsrevision, kyrkomöte eller kommitté å annan ort än där arvodes- eller traktaments-tagaren varit bosatt.

2 mom. Skattskyldigheten för inkomst enligt denna förordning avser den inkomst, som åtnjutits under det nästföregående kalenderåret eller, då räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderår, det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars det år, taxeringen sker.

Är skattskyldig gift, skall i hans taxering enligt denna förordning inbegripas jämväl hustruns inkomst; dock att i fall, där hustrun haft inkomst, som rättsligen varit från mannens förvaltning undantagen, hustrun skall taxeras därför.

3 mom. För inkomst av kapital eller arbete skall, med iakttagande av bestämmelserna i 12 § härnedan, bevillning erläggas med en tiondedels procent av inkomstbeloppet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1919.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde vidare:
Då vid 1913 års riksdag godkändes ny lönestat för diplomatiska
och konsulära tjänstemän, beslöts i sammanhang därmed meddelande
av bestämmelse om skattefrihet för den del av dessa tjänstemäns avlön-
ningsförmåner, som i den nya staten benämndes ortstillägg.

Enligt den förut gällande lönestaten hade ifrågavarande tjänste-
mäns löneförmåner varit indelade i lön, ortstillägg och hyresbidrag.
Lönen hade icke ansetts inbegripa annat än lön i egentlig mening,
varemot ortstillägget måste anses hava i sig innefattat såväl tjänst-
göringspenningar som ock ersättning för de högre levnadskostnader,
som föranleddes av prisförhållandena i anställningsorten ävensom av

tjänstemannens representativa ställning. Hyresbidraget hade varit avsett till bestridande av kostnader för passande bostad åt tjänstemannen med familj ävensom för kanslilokal, där sådan måste av tjänstemannen hållas. Av dessa löneförmåner hade den del av hyresbidraget, som beräknats belöpa å kanslilokal, ansetts böra, jämlikt grunderna för då gällande skatteförfattningar, gå fri från taxering till bevillning och till inkomstskatt.

I det vid 1913 års riksdag framlagda förslaget till ny lönestat för ifrågavarande ämbets- och tjänstemän hade en ny uppdelning av löneförmånerna föreslagits, nämligen i lön i egentlig mening, tjänstgöringspenningar samt ortstillägg. Därvid hade från det förutvarande ortstillägget utbrutits och under särskild avlöningstitel upptagits den del, som ansetts motsvara tjänstgöringspenningar, och i stället hade i ortstillägget ingått det förutvarande hyresbidraget. I följd härav erfordrades särskilda bestämmelser angående huru löneförmånerna därefter borde behandlas i taxeringsavseende.

Till motivering av det för 1913 års riksdag framlagda förslaget om skattefrihet för dylikt ortstillägg anförde dåvarande chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet den 7 mars 1913 huvudsakligen följande:

I förslaget till den nya lönestaten hade lön- och tjänstgöringspenningar för diplomatiska och konsulära tjänstemän avvägrats med hänsyn tagen till utgående avlöningsförmåner åt hemmavarande tjänstemän av ungefärligen motsvarande tjänstegrad men därvid i allmänhet tilltagits rikligare, så att de förras lön och tjänstgöringspenningar sammanlagda icke oväsentligt överstege de senares sammanlagda avlöningsförmåner, även om i dessa senare inberäknades ortstillägg åt tjänstemän i huvudstaden. För de utom riket anställda tjänstemännen utgjorde således de båda avlöningstitlarna lön och tjänstgöringspenningar redan de, utan inberäkning av ortstillägget, ett sammanlagt beskattningsunderlag, som komme att för dem medföra en i regel icke obetydligt drygare skattebörd, än jämställda tjänstemän i hemlandet hade att draga. Med hänsyn härtill hade utrikesministern uttalat den mening, att ortstillägget för de utom riket boende tjänstemännen borde i sin helhet vara skattefritt. Denna mening vore föredragande departementschefen böjd att dela. Ifrågavarande ortstillägg till utom riket bosatta statstjänstemän vore uppenbarligen av väsentligen annan natur än de mindre ortstillägg, som tillerkändes statstjänstemän, vilka vore bosatta å dyrare ort inom riket, för att göra dessa senares löneförmåner ekvivalenta med motsvarande tjänstemäns å annan ort inom riket. I den mån ett ort-

tilllägg av enabanda art, som det till hemmavarande tjänstemän utgående, funnes inrymt i de utrikes boende tjänstemännens löneförmåner, måste detta anses ingå i lön och tjänstgöringspenningar, som för de utrikes vistande tilltagits högre än för de hemmavarande. Det särskilda ortstilllägg åter, som föreslagits till chefer och personal vid rikets beskickningar och konsulat hos utländska makter, vore endast till benämningen likartat med ortstillägget åt hemmavarande tjänstemän. Benämningen ortstilllägg å ifrågavarande avlöningsanslag till utrikes vistande tjänstemän skulle nämligen i själva verket kunna mera betecknande utbytas mot en benämning sådan som exempelvis »anslag till bestridande av särskilda med vistelsen utomlands och med tjänsteställningen förenade kostnader». Det vore nämligen just för sådana ändamål, som dessa ortstilllägg vore avsedda, och det vore med hänsyn härtill, som de vore föreslagna att utgå med så synnerligen växlande belopp som exempelvis för beskickningscheferna i London 45,000 kronor och i Madrid allenast 5,400 kronor. Dylika växlingar hade ingalunda till huvudsakligt syfte att göra dessa tjänstemäns löneförmåner ekvivalenta sins emellan och än mindre att göra dem ekvivalenta med hemmavistande tjänstemäns av motsvarande tjänstegrad, utan deras egentliga syfte vore att avväga och giva ersättning för de kostnader, som å olika orter vore förenade med uppehållande av tjänsteställningen på tillfredsställande sätt. Uppbärandet av ortstillägget vore således icke eller åtminstone i mycket ringa grad att anse som en tjänstemännens personliga förmån utan vore fastmera att betrakta såsom en ersättning för kostnader, oundvikligt förenade med en statstjänst, som nödgade tjänstemannen att vara bosatt utomlands å orter med dyra levnadsvillkor och att jämväl i övrigt inrätta sin levnadsordning på ett dyrare sätt, än han behövde göra, om han vistades hemma. Såge man frågau ur billighetssynpunkt, kunde man knappast undgå att finna det vara i hög grad obilligt att såsom vanlig avlöningsförmån beskatta ifrågavarande ortstilllägg, synnerligen om man toge i betraktande den progression, som föranleddes av ortstilläggets betydande storlek å orter, där tjänsteställningen beräknats medföra särskilt dryga utgifter. En sådan beskattning kunde åtminstone icke anses väl avvägd efter skatteförmågan, ty jämförde man exempelvis en i Stockholm bosatt person, som hade 60,000 kronors inkomst av arbete, med ministern i London, vars avlöningsförmåner med inberäkning av ortstillägget föreslagits till 60,000 kronor, så kunde väl ingen påstå, att dessa två personer, om deras ekonomiska förhållanden i övrigt voro jämförliga, kunde anses lika skattekraftiga. Om dessa två personers ekonomiska förhållanden i övrigt vore likställda och om deras personliga anspråk på livet

för dem och deras familjer vore likartade, så måste redan efter några år den i Stockholm bosatte personens ekonomi hava förbättrats i väsentligt högre grad än ministrernas, ty den förre hade icke behövt göra ens tillnärmelsevis lika stora utgifter, som den senare på grund av sin tjänstställning med nödvändighet förorsakats. Detta missförhållande upphjälptes allenast i ringa grad genom fritagaude från beskattning av den lilla del av ortstillägget, som kunde anses belöpa å kostnaderna för kansli-lokal. Det obilliga i en beskattning av ortstillägget i sin helhet med undantag allenast för den del därav, som belöpte å kostnader för kansli-lokal, framträdde än mera, om man toge i betraktande, att vid framläggande av förslag till avlöningsbeloppen vederbörande departementschef utgått från skattefrihet för en betydande del av avlöningsförmånerna.

Härutinnan återopade dåvarande departementschefen vissa uttalanden i en från ministern för utrikes ärendena till chefen för finansdepartementet avlåten skrivelse.

I samma skrivelse hade ministern för utrikes ärendena vidare framhållit, att, då för flertalet utrikes anställda tjänstemän lönebeloppen kvarstode oförändrade från en tid, när progressiv beskattning icke varit i riket gällande, det lätt insåges, hurusom tjänstemännens behållna löneförmåner i själva verket icke obetydligt nedsatts, och detta samtidigt med att levnadskostnaderna allmänt stegrats. Om här vore fråga om blott ringare skattebelopp, kunde därvid få bero, men för åtskilliga uppginge det samma till tusentals kronor. Det riktiga vore därför att för varje tjänstemannagrad fastställa ett lika skattebelopp oberoende därav, att levnadsförhållandena å den ort, där tjänstemannen vistades, föranlett staten att rikligare tillmäta hans löneförmåner. Så hade skett i Norge, där varje utom riket anställd tjänsteman hade att erlægga kronoskatt för ett för varje tjänstegrad fixerat lönebelopp, nämligen för ministrar 8,000 kronor, ministerresidenter 7,000 kronor, *chargés d'affaires* och genalkonsuler 6,000 kronor, konsuler 5,000 kronor, legationsråd och legationssekreterare 4,000 kronor och vice konsuler 3,500 kronor. Alltså erlades av dessa tjänstemän kronoskatt för betydligt lägre belopp än våra utrikes anställda tjänstemäns lön och tjänstgöringspenningar tillhopa komme att utgöra. I Danmark hade skattefriheten utsträckts till de utrikes anställda tjänstemännens samtliga löneförmåner.

Dåvarande departementschefen tillade vidare:

Det skulle visserligen kunna ifrågasättas, att i utlandet bosatta diplomatiska och konsulära tjänstemän finge tillgodonjuta skattefrihet för viss del, t. ex. två tredjedelar av ortstillägget. Men då enligt det

föreliggande förslaget i ortstillägget icke, såsom fallet vore enligt gällande lönestat, inginge tjänstgöringspenningar, föreläge icke samma skäl till en dylik begränsning av skattefriheten, som väl finge anses hava varit bestämmande för ett under år 1907 av dåvarande utrikesministern i sådan riktning framlagt förslag i ämnet. Med avseende såväl härå som ock å vad i övrigt anförts syntes billigheten fordra, att ortstillägget i sin helhet bleve fritt från skatt.

I en till finansdepartementet den 14 april 1917 avlåten promemoria har nu från utrikesdepartementet erinrats, hursom med vissa av omförmälda befattningar vore förenade förmånen av fri bostad. De med bostäder försedda ministrarna hade hittills, framhålles vidare i promemorian, skattat för denna förmån med fem sjättedelar av respektive bostäders värde, under det en sjättedel varit skattefri såsom belöpande sig på kansli-lokalen. Då emellertid de ministrar, vilka åtnjöte förmånen av fri bostad, på grund därav hade lägre ortstillägg sig tillagda och således förmånen av den fria bostaden måste anses vara av samma natur som ortstillägget, hemställdes om meddelande av bestämmelser i syfte, att bemälda ministrar bleve skattefria för bostadsförmånen.

Med erinran, att samtliga de ministrar, som disponerade beskickningshus, med undantag av ministern i London, jämlikt gällande avlöningsstat för beskickningar och konsulat, uppbure bidrag för uppvärmning och belysning av huset intill ett visst belopp, växlande för olika befattningshavare mellan 500 kronor och 3,000 kronor, samt att bemälda befattningshavare skattade för uppvärmnings- och belysningsbidragen efter samma grund som för bostadsförmånen, eller för fem sjättedelar av bidraget, har därefter i en den 27 november 1917 från utrikesdepartementet till finansdepartementet avlåten promemoria ifrågasatts, att skattefrihet måtte medgivas jämväl för de ifrågavarande bidragen till beskickningshusens uppvärmning och belysning.

På grund av remiss har kammarrätten avgivit underdånigt utlåtande i ärendet, därvid kammarrätten hemställt, att i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt samt förordningen angående beviljning av fast egendom samt av inkomst måtte vidtagas sådan ändring, att från skattskyldighet bleve undantagen den vissa ministrar tillerkända rättigheten till bostad med uppvärmning och belysning.

*Departements-
chefen.*

Av vad ovan anförts framgår, att enligt gällande avlöningsstat för diplomatiska och konsulära tjänstemän den del av däri upptagna avlö-

ningsförmåner, som benämnas ortstillägg, varit avsedd till bestridande av, förutom vissa andra med tjänsteställningen förenade utgifter, jämväl kostnaden för tjänstemännens bostäder med uppvärmning och belysning. Vid sådant förhållande och då jämlikt riksdagens år 1913 fattade beslut ortstillägget förklarats vara till hela sitt belopp skattefritt, synes mindre egentligt, att i de fall, då ifrågavarande tjänstemän åtnjuta sagda naturaförmåner, skatt skall för dessa förmåner utkrävas. Enligt gällande lagstiftning skall emellertid vid taxering av inkomst av allmän tjänst värdet av de med tjänsten förenade naturaförmåner av olika slag uppskattas och inräknas i den beskattningsbara inkomsten. Denna bestämmelse har till följd, att de av bemälda befattningshavare, vilka åtnjuta naturaförmåner av sagda art, blivit i beskattningshänseende sämre ställda än de av dessa tjänstemän, som ej åtnjuta dylika förmåner. Sistnämnda tjänstemän beskattas nämligen endast för lön och tjänstgöringspenningar, under det att de med naturaförmåner tillgodosedda tjänstemännen måste erlagga skatt, förutom för hela beloppet av lön och tjänstgöringspenningar, jämväl för sagda förmånens uppskattade värde. Det olämpliga i detta förfarande framträder särskilt i sådana fall, då en befattningshavare, vilken tidigare, med högre ortstillägg, icke varit i åtnjutande av naturaförmån, bekommer sådan mot en mot förmånens värde svarande nedsättning av ortstillägget. I dylika fall ökas skattskyldigheten, ehuru avlöningsförmånerna äro i det hela oförändrade.

Ett godkännande av den ifrågasatta förändringen i grunderna för ovanbemälda befattningshavares beskattning kan sålunda sägas innebära endast en följdriktig tillämpning av det tidigare fattade beslutet om skattefrihet för ortstillägget; och finner jag mig därför böra tillstyrka den gjorda framställningen.

Bestämmelser i angivna syfte torde lämpligen böra införas i de paragrafer i gällande inkomst- och förmögenhetsskatte- samt bevillningsförordningar, i vilka föreskrifter äro meddelade om skattefrihet för ortstillägget.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst inom finansdepartementet uppgjorda förslag dels till förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910, dels ock till förordning om ändrad lydelse av 8 § i förordningen angående bevillning av fast egendom samt av inkomst den 28 oktober 1910, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga samma förslag.

Kungl. Maj:ts nåd. proposition Nr 122.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition av den lydelse, bilagan litt. ... vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Stig Östergren.
